

فرهنگ

مستند «غیر رسمی» که روایت جلسات پنجشنبه‌های رهبر انقلاب

با افراد مختلف است، نکات جالبی دارد

تربیب‌وون آزاد پنجشنبه‌ها

ماهله جعفری روزنامه‌نگار

طی چند سال اخیر و پیش از شیوع ویروس کرونا، خیرهای مختصر و کوتاهی به رسانه‌ها درز می‌کرد، مبنی بر اینکه رهبر انقلاب در غروب روزهای پنجشنبه، به‌صورت غیررسمی با فعالان حوزه فرهنگ، هنر و دانشگاه دیدارهایی داشته است. البته رهبر انقلاب در طول سال با اقتشار مختلف مردم دیدار داشته‌اند و در سطوح مختلفی این دیدارها پوشش رسانه‌ای می‌شوند. اما جنس این دیدارها به‌دلیل اینکه تا امروز رسانه‌ای

اول راهی شیرین

حدود ۴ سال است که این دیدارها، در پنجشنبه‌ها برای هنرمندان حوزه‌های مختلف اتفاق می‌افتد، نویسندهان، بازیگران، کارگردانان، فعالان حوزه دفاع مقدس و… جمع می‌شوند تا حرف‌هایشان را بزنند و بیشتر دردل کنند. شاید شنیدن دیدن صحبت‌های کسانی که در این دیدارها حضور داشته‌اند برای خیلی از مردم جذابیت داشته باشد برای همین موسسه پژوهشی- فرهنگی انقلاب اسلامی دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت‌الله‌خامنه‌ای دست به کار تولید مجموعه مستندهایی شده است که این دیدارها را روایت و با تعدادی از حاضران در این جلسه‌ها گفتگو می‌کند.
جموعه قسمت ۴ از مجموعه مستند غیررسمی همراه همین اسامال به کارگردانی علی مدنی منتشر شد و در این قسمت ۲۰ دقیقه‌ای به روایت دیدار روایت‌هاست سال دفاع مقدس را بررسی کرده‌اند.
دیدار اول که ۳۰ آبان ۹۸ برگزار شد و برای شرکت‌کنندگان این دیدار، دیداری مهیج و سرشار از صمیمیت بود و به گفته خوشحال توانسته بودند حرف‌هایی را که سال‌ها در دل داشتند، روزرو با رهبری برزند.

علی مدنی‌نیا، کارگردان مجموعه مستندهای غیررسمی درمورد ساخت این مستند و همچنین تفاوت قسمت دوم با قسمت اول این مستند گفت: ما در قسمت دوم مستند غیررسمی، به‌سراغ یک روایت کلی از جلسات دیدار فعالان هنری، فرهنگی و علمی رفتیم. درحالی که در قسمت اول سراغ یک نفر از کسانی رفتیم که در این دیدارها حضور داشتند، یعنی روایان فداغ مقدس، منورم‌ان است که این قسمت مستند منحصر به یک دیدار نیست دیدارهای مختلف شامل می‌شود. این دیدارهایی که درموردش صحبت می‌کنیم بین‌بخشان علمی، فرهنگی و هنری معروف شده است به دیدارهای پنجشنبه‌ای. همه ما می‌دانیم که موشی همشگی رهبری، تاکید بر شکل‌گیری همین دیدارهای تخصصی با اهالی فرهنگ و هنر وبخشان حوزه‌های مختلف بوده است. این مدل از دیدارهای غیررسمی را همیشه داشته‌اند، اما هیچ‌وقت این دیدارها، شاید رسانه‌ای نمی‌شد.است.
از سال ۹۵ به این طرف، این جلسات در قالب دیدارهای پنجشنبه‌ای شکل گرفته است و برگزار می‌شود و درخواست‌های زیادی از جانب حاضران در جلسه وجود دارد که حرف‌ها و نظرات این دیدارها رسانه‌ای شود.

صدری‌نیا درمورد شروع تولید این مجموعه مستند گفت: «از آستانه‌های ۹۷ تولید این مجموعه مستندرا شروع کردیم. قسمت دومی که درپاراش صحبت می‌کنیم وایشما پیش می‌شود، روایتی است از فضای کلی این دیدارها به‌همراه ویژگی‌های خاصی که فقط مختص این دیدارهاست. طبیعتا این دیدارها با گفته‌ها وپنده‌شده بسیاری دارد و برای مخاطبان تازه‌گی دارد. شاید یکی از پوچھی که برای مخاطبان جالب‌نویچه باشد، بنا‌نویچه به‌تربیی که از این مستندشنیده‌شده، بخش‌های انتقادی وجدی‌ای است که در این جلسات مطرح می‌شود. فضای گفتگو وبحث‌های صریح در این جلسات حاکم بود تاآنش کردیم که این‌فشارابه‌خوبی منتکس کنیم وبنام برداریم.»
کارگردان مستند غیررسمی برای این مستند گفت‌گوگویی را با حاضران در جلسه داشته است او درمورد این شیوه‌روایت مستند گفت: «برای روایت دقیق تر فضای جلسات تلاش کردیم از مصاحبه حاضران در جلسه استفاده کنیم تا بااریات این افراد، مسیر مستند پیش برود. البته بخشی از این گفتگوها در قسمت دوم این مستند منتشر می‌شود وبخش‌های بعدی در قسمت‌های بعدی که در همین مسیر مستند قرار است ساخته‌شوند، قرار می‌گیرد.»

وی ادامه داد: «اگرچه دیدارها جذابیت این دیدارها صحبت کند، طبیعتا خیلی از نکات را باید بگویم اما درست ما مخاطبان کار را ببینند، بعد درمورد آن صحبت کنیم. اما ذات این جلسات و فضای متفاوت این جلسات برای خود من به‌شدت جذاب بود. بخشی از این نکات در این قسمت پیش می‌شود. من تلاش کردم در این مستند، صریح‌ترین و جدی‌ترین بخش‌هایی را که در این جلسات گفته می‌شود، بیاورم و در کار استفاده کنم.»

چارسو

«چرستان خارج از موعده به اسکار فیلم فرستاد

به گزارش مهر، به‌نقل از آسوشیئتیپرس، چندتیرین فیلمی که به اسکار معرفی شده، دخترپاربا استخشی‌شده‌مین‌بنام‌نگارنی که کشورچرستان سعودی است. منتقدان آن را فیلم بدون اثری یاد کرده‌اند که از طریق داستانی جادویی و گرافیک به‌بررسی تغییرتقل‌نزل در جامعه می‌پردازد.
هرچند مهلت ارسال نامیدگان کشورها برای حضور در رقابت بهترین فیلم بین‌المللی کارتون‌نوسوم به پایان رسیده است اما نظر می‌رسد اسکار هنوز درازچندمی‌چند روز آخرین لحظه‌های می‌گذرد.
این فیلم را شهید امین نوشته و کارگردانی کرده و داستان آن درباره یک دختر نوجوان یناهنده‌است که نمی‌خواهد توسط مردم مرده‌باشیش، به عنوان قربانی به موجودات درباری مرزوم تقدیم شود. «دختر دریا» ۷۴ دقیقه‌ای است و سال ۲۰۱۹ ساخته شده و نخستین بار برای درخشش در جشنواره فیلم ونیز به نمایش درآمده است. از دیگر فیلم‌های عربی که اسال در رقابت اسکار

حضور دارند، تودر ۲۰ سالگی خواهی مرده از سودان، ۲۲ متر و ۱۱ زارن، «فره عشق من» از فلسطین، «ولیلویس» از الجزیره، «مدی که پوستش را فروخت» از تونس و « کلبه‌های شکسته» از تانسان. تاکنون ۹۱ کشور و فهرست‌های اسکار بین‌المللی ۲۰۲۱ شده‌اند.
این قرار بود نودوسومین دوره مراسم اسکار در تاریخ ۲۸ فوریه سال ۲۰۲۱ (۱۰ اسفند ۱۳۹۹) برگزار شود اما اختلافاتی می‌شود که این مراسم در ۲۵ آبان (۵ دیبهشت سال ۱۴۰۰) برگزار خواهد شد.

مکمل را برز و جایزه بهترین بازیگر زن نقش مکمل به ماریا با کالووا برای بازی در این فیلم جایزه برد. جایزه بهترین انیمیشن به «گرگسوران» رسید و فیلم «مگ» جایزه بهترین بازیگر مرد برای بازی در فیلم «بگ‌بام

پنجشنبه ۲ دی ۱۳۹۹ شماره ۲۱۶

۱۲

پنجشنبه ۲ دی ۱۳۹۹ شماره ۲۱۶

۱۳

ادامه از صفحه ۱۲

فرهنگی

آداب مهرورزی

محسن مومنی

محسن مومنی

اگر خیلی درخیز تک‌نم و اشاره‌ها به پیش از انقلاب داشته باشو، دست کم سابقه این دیدارها به دوران ریاست‌جمهوری حضرت آیت‌الله خامنه‌ای برمی‌گردد. شنیده‌ام مرحوم کیومرث صادی کل آقای احمد برم که آن زمان مشاور معظله بوده‌اند از بنیان دیدارهای خصوصی بین‌رئیس‌جمهور و بعضی هنرمندان برجسته بوده‌اند. چیس‌بعضی از آنها نشانی هم با انقلاب نداشتند. اما در این دوره ۲۰ سال اخیر که ایشان در جایگاه‌رهبری نظام قرار دارند، معظله‌ها از هر فرصتی برای گفتگو با نخبگان استفاده کرده‌اند. بعضی از آنها با سفته‌حتمی ضبط و ثبت‌نام شده‌است. گاهی این دیدارها خیلی خصوصی بوده و تنها ایشان و آن میهمان مدعو بوده است

و احیاناً یک یا دوتنر از دیگران دفتر پذیر، مانند دیدار ایشان آقای ابرج افشار که بعد از رحلت آقای فرهنگ و هنری معروف شده است به دیدارهای پنجشنبه‌ای. همه ما می‌دانیم که موشی همشگی رهبری، تاکید بر شکل‌گیری و به ابتکار خود ایشان شروع شد. دقیقاً حدود ظهر روز پنجشنبه ۱۸ آذر آقای مهندس حسین محمدی، معاون بررسی دفتر رهبری با اینکه به مناسبت مسئولیت در حوزه هنری تماس گرفتند و گفتند بعد از پیشنهاد مگرگی که خدمت ایشان داشتیم ایشان امروز فرمودند: «با توجه به اینکه ایچاد شده اما این گونه نشده و به‌ویزی تبدیل شد. به یک جلسه کاری همراه با پیگیری‌های بیشتری برای تکمیل این پروژه است. به‌نوعی این جلسه‌ها سرخ‌خوشتن از بقیه روزهاست. می‌توانید روی این یکی، دو ساعت برنامه‌ریزی کنید. همان روز اولین جلسه با حضور کمتر از ۱۰ نفر از هنرمندان انبیاست، سینما و هنرهای تجسمی برگزار شد. شاید یکی از اهداف این پنهان برگزار کنندگان این جلسه از دیدارها، یکی هم این بود که در میان کارهای فراوان ایشان رنگ تفریحی برای ایشان ایجاد شود. اما این گونه نشده و به‌ویزی تبدیل شد. به یک جلسه کاری همراه با پیگیری‌های مجلسی بود حضرت‌آقا حال دیگری داشت و بقیه‌های را هم کرد. بخشی از جلسه‌ای که ام‌شهید علی خوش‌قلبنودند، مردم‌پار از نوبتین دیدگاه پندام هست در دیدار شهید سلگی و خانواده‌اش هم با این اتفاق افتاد. اما چرا این قرار بود که ایشان بعد از مطالعه کتاب خاطرات آقای سلگی به نام هرگز نمی‌میره، در یکی از این جلسات پنجشنبه‌ها فرمودند: من آن کارمیر ممکن بود‌ای دیدن این جوان رفقه بودند گفت ایشان: زمانی که حضرت‌آقا متوجه شدند استاد شهید را به جلسه آمدند اما به نهایت بزرگوشتن از جلسه شدند و به‌سبب در رفتند و از قضا همسر فرزند شهید علی چیستانان هم بودند. آنان آن زمان در خانه‌اش چنین شرطی کرده که شهید را به پای ایشان بلند نشود، بلکه ایشان به استقبال شهید را برود و عین جمله‌ای هم کرده که در اولین برخورد بعد از سلام و روموسی با استاد داشتند، فرمودند که از آرزوهای زندگی‌ام زیارت حضرت‌عالی همدانی‌ها از الطاف دیگر خداوند به ایشان همین آثار عشق و مهرورزی است.»

تعاملی ادامه‌دار با اهالی فرهنگ و نخبگان

جلسات گفت‌وشنود درمورد مباحث مختلف از ویژگی‌های شاخص آیت‌الله خامنه‌ای است؛ چه حالا که در مقام رهبری نظام اسلامی هستند و چه روزگاری که رئیس‌جمهور کشور بودند. ایشان به دیدارهای مردمی و مجلسی و خصوصی و خواستنی می‌کند. این مربوط به بعد از انقلاب و مسئولیت‌آموزی ایشان‌هم نیست بلکه آنانی که زندگی ایشان را دنبال کرده‌اند، می‌دانند که پیش از انقلاب هم هنرمندان و روشنفکران منصف به ایشان ارادت داشته‌اند. مثلا شمشید مانند جناب آل احمد که زمان خودش نفر اول روشنفکری ایران بود از علاقه‌مندان آقای خامنه‌ای بوده است و این شوستی و صمیمیت در حده بود که او در مراسم چهارم مهر حضور آقا شهید را هم شرکت بر شریعتی کرده بودند. درحالی که آن زمان سل معظله به‌تریز ۳۰ سال دولتی شخصیتش برای آدمی مثل جناب که قول معروف با شاه یا لوده نمی‌خورد، جذاب و تحسین‌برانگیز بوده است. معمولا بعد از پایان دیدار، میهمانان آن قدر تحت‌تاثیر مجلس بودند که زمانی طول می‌کشید تا بیت رهبری را ترک کنند. بهجت سروزی که در گفتگو‌ها و رفتار دوستان بود حاکی از حال خوشی بود که داشتند. بارها از بعضی هنرمندان برجسته شنیدم که می‌گفتند بعد از این دیدار ما زنده شدیم و حالا مملو از امیدیم. یاد‌ام است در پایان دیدار جوان هنرمند حوزه تخصصی جوان‌تیش‌شان از ایشان انگشت‌زنان را خواستند. هنوز اعظم هدیه گرفت خلی بی‌نور بود که به معنهای می‌آمدند، شبی با خبرنگاران گفتند: این کتاب بیشتر مناسب دختران جوان است، من در پنج دیدار از این دیدارهای سالانه که گاه در دارالترهید آستان قدس و گاه در منزل پدری ایشان در تهرتی بازار سرشور شهید برگزار می‌شد، شرکت داشتم. آقا با تمام وجود و فال تار همه در جلسه حضور داشتند و خوشحال جلسه را اداره می‌کردند.»

شاید یکی از پوچھی و دوست‌های هنرمندان را باید درمورد ارتباط بین استاد شهیدریا و رهبری مثال زد. دیداری که در زمان ریاست‌جمهوری ایشان با استاد شهیدریا اتفاق می‌افتد، محسن عسکری، از شعرا و مداحان نامی آذربایجان درباره دیدار شهیدریا و مقام معظم رهبری می‌گوید: «مقام معظم رهبری از همان دوران دوم ریاست‌جمهوری، ایم روزوز که به معنهای می‌آمدند، شبی با خبرنگاران گفتند: این کتاب بیشتر مناسب دختران جوان است، و حضرت‌آقا فرمودند: نه، فقط به دختران جوان اختصاص ندارد. و بخت‌دروزی لیم گشت. کتاب دنیاخبرهی هست که‌این‌طور با طرافت و دقت نظر تولیدا کنایست. مستندگان صحبت کرد و راستش همین‌طور محلمعروف درمورد کتاب برلیم‌پس بود و مرآ را آرم کرد.»

به‌خاطر حساسیت‌ها، لچه بازیگر عوض شد

این شب‌ها سریال «بگانه‌ای با من است» از شبکه دو سیما پخش می‌شود، سریالی که محور اصلی‌اش دروغ و عواقب آن در آینده است. پخش این سریال با حاشیه‌های هم همراه بوده. صدای شخصیت منفی داستان یا همان کاراکتر «سلیم»، به‌شکل عجیب دوله شده است. صدایی که به تغییر بازیگرش خیلی با شکل و شمایل و حتی به لحاظ فنی با شخصیت منفی سریال هماهنگ نیست. بازیگر نقش سلیم در این سریال لچه جنبی داشته اما دوله صدایی که در سریال دیده می‌شود، بدون لچه است. بهروز مفید، تهیه‌کننده مستند سریال در این باره به نسیم گفت: «هیچ دلیل خاصی وجود نداشت که ما بخواهیم این صدا را حذف کنیم، جز حساسیت‌هایی که در این چند سال اخیر برای موضوع اقوام به وجود آمده و درباره‌اش گسرتنتر شده است. سلیم نقش منفی بود و امکان داشت حساسیت ایجاد شود و درواقع اصل سریال را دچار مشکل کند.»

وی افزود: «در آستانه‌های پخش این تصمیم گرفته شد که لچه کاراکتر سلیم حذف شود و ما از پیام احمدی‌نیا، بازیگر خود سریال دعوت کردیم تا با صدای خودش دوله شود. دقیقا در همان زمان مشکوک به کرونا بود، به‌خاطر اینکه در آستانه‌های پخش قرار شد شخصی دیگر انتخاب شد تا این صدا را دوله کند. اگر ایشان حضور داشتند این تصمیم صدای به بهترین شکل انتقال می‌افتاد.» تهیه‌کننده سریال «بگانه‌ای با من است» در پاسخ به این سوال که چطور در آستانه پخش این تصمیم گیری شد مگر ناظر کیفی نمی‌توانست زودتر این تاگر را بدهد و بازیگر آقندر برای ای لچه به‌شهری تلاش نکند، گفت: «نسبت به این مسئله حساسیت نداشتیم و صدای او با توجه به اینکه دو هفته فیلم در اختیارشان بود، دیر به ما اعلام کردند و زمان بیشتری نداشتیم و اتفاق بهتری می‌افتاد. البته در عین حال آن‌ها نسبت به کاراکتر سلیم، پرت‌نم دایم، گفتنی است. پیش از این هم به دلیل اعتراض و حساسیت مردم برخی شهرها، بعضی از سریال‌ها و فیلم‌ها در آستانه حذف و سانسور قرارگرفتند.»

فرهنگ

راه روشن مستند

دیدار مستندسازان با رهبری از جمله دیدارهای غیررسمی پنج‌شنبه‌شب‌ها است. این دیدار در ۲۱ دی‌ماه سال ۹۶ انجام شد و برخی از این مستندسازان در گفت‌وگوهای کوتاهی که با فرهیختگان داشتند، نظرات‌شان را درباره این جلسه مطرح کردند. آنچه می‌خوانید، نظرات برخی از این مستندسازان جوان درباره این دیدار است.

محمدحسین یادگاری

محمدحسین یادگاری: «به‌منظرم بهترین نکته جلسه رهبر انقلاب با مستندسازان، آینده‌نگری ایشان نسبت به جوانان فعال در حوزه مستند است. تاکید ایشان در حوزه مستند به بحث انتقاد مصالحانه و همچنین این بحث در فضای مستندسازی انقلابی بود. همچنین نکته‌ای که بر آن بسیار تأکید داشتند این بود که جوانان مستندساز به درونیات خودشان بی‌توجه نباشند تا اگر رشدی در کار شکل گرفت، این درونیات و ایمان از بین نرود. خیلی خوشامک که توانستم با شخص اول مملکت صحبت کن و حرف‌هایم را بزنم. خیلی خوب است. البته این را بگویم که اینقدر ما در آن فضا خوشحال بودیم که حرف‌هایمان با همان رفت. این هم به خاطر رضایت از جلسه بود. بعد از جلسه هم وقتی با دوستانم صحبت می‌کردیم به این نتیجه رسیدیم که کاملا ارمان‌شخص شده و اینکه راهی که رفتم‌ایم تا حدی درست است و دوست‌بوده است. چون ایشان تاکید کرده‌اند مستندسازان ما با ااهی که می‌روند شاید از مستندسازان آمریکایی هم در سیرشان جلوتر باشند.»

وحید جاشوش

وحید جاشوش: «تلاش کردم حرف‌هایی را که ازمنظر خودم مهم بوده، به‌ایشان منتقل کنم. اما به‌نظرم لازم‌است جلسات‌شدی‌تری گذاشته‌شود. این جلسه‌ی مشترک جلسه‌معرفیه بود. البته منمیز خودم را بردم. اینکه مقابل کسی بنشینم که بنیانه‌تفاوت‌ات تلپ امام‌زین‌العاب(رض) و کورچندار شیهه، است. چشم در چشم و دیدوزی و زانو به زانو بشنیم. بنیانه‌تفاوت‌ات تلپ و چیزی که فکر می‌کنی درست است، آن‌قدر باقی‌ماند و همه نکات مدنظر تلپ بگویم. برای من خیلی ارزشمند بود. بدون واسطه توانستم حرف‌هایم را بگویم.»

محمدمهدی خالقی

محمدمهدی خالقی: «من سال‌ها با خودم فکر می‌کردم که شاید دیدار ثابت و همیشگی با رهبر انقلاب دارند یا مثلا ایشان با برخی دیگر از طبقه‌های جامعه دارند، چه می‌شود که ما با مستندسازان هم جلسه‌ای بگذارند. اما همیشه طبقه‌چوبیده خودم‌این بوده که ما باید سطح کارهایمان را به‌حدی برسانیم تا فرصت دیدار برای ما هم فراهم‌شود. مصطفی‌قانه است. تصویری که درمجموع از این جوانان مستندساز چیده‌فرهنگی انقلاب، آثار خوبی را تولید کرده‌اند و این مسئله، امید‌آری برای آینده کاری بیشتر می‌کند. البته ایشان گفته‌اند که تنها بخشی از این برخی آثار جمع حاضر را دیده‌ام و همچنین تاکید کرده‌اند که فرصت نشده است همه آثار را ببینند.»

محمدحسین خالقی

محمدحسین خالقی: «من سال‌ها با خودم فکر می‌کردم که شاید دیدار ثابت و همیشگی با رهبر انقلاب دارند یا مثلا ایشان با برخی دیگر از طبقه‌های جامعه دارند، چه می‌شود که ما با مستندسازان هم جلسه‌ای بگذارند. اما همیشه طبقه‌چوبیده خودم‌این بوده که ما باید سطح کارهایمان را به‌حدی برسانیم تا فرصت دیدار برای ما هم فراهم‌شود. مصطفی‌قانه است. تصویری که درمجموع از این جوانان مستندساز چیده‌فرهنگی انقلاب، آثار خوبی را تولید کرده‌اند و این مسئله، امید‌آری برای آینده کاری بیشتر می‌کند. البته ایشان گفته‌اند که تنها بخشی از این برخی آثار جمع حاضر را دیده‌ام و همچنین تاکید کرده‌اند که فرصت نشده است همه آثار را ببینند.»

بارقه‌های نور و امید

نویسندهاگان هم در این دیدارها حضور داشتند و آنها هم نظرات‌شان را در حوزه ادبیات و کتاب‌های انقلاب مطرح کرده‌اند. این نویسندهاگان در ۲۰ مهرماه سال ۹۷ با رهبری دیدار داشتند.

سارا عرفانی

سارا عرفانی درمورد این جلسه به فرهنگستان، گفت: «بگبروز پایزی دلچسب بود که تماس گرفتند برای دیدار خصوصی با رهبر انقلاب. از نویسندگان دعوت کردند. بعد از نماز، گرد آفاقه‌تدبیم

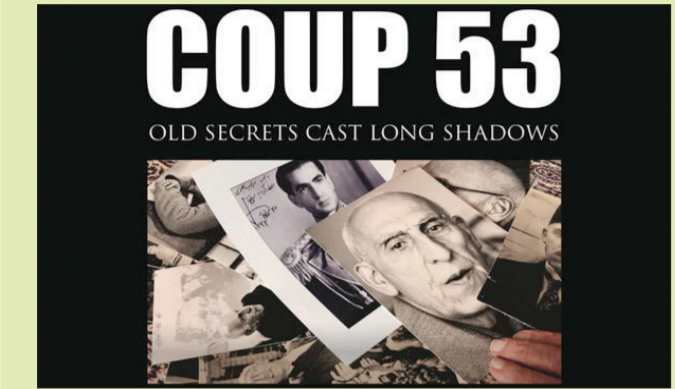
در فضای میهمانه چندتیم چهره‌آراشان، آقای علی‌محمد دوستی، یکی نویسنده ادبیات داستانی که به‌نظرم من این فیلم از نوع اخیر است را دوستی‌امی‌توانم. صحبت روایت بعد دربار نظریه و نقد اخشمی و چهارمین فیلمساز اوستی‌نادر. فروری‌های در همجایی‌هایم برای اینک اثبات فرقی‌ها به‌خصوص از عیب‌هایی آن فیلم نمی‌سازند بلکه فیلمساز واقعی کسی است که دیدگاه و نظریه اختصاصی خود را در

مردوی بیان می‌کند که شما می‌توانید آن را قبول را بکنید! اما فیلمسازان جهان به کار خود ادامه خواهند داد، به همین دلیل وقتی فیلمی را می‌بینیم اهمیت اینکه چه می‌گوید و چگونه می‌گوید از درست و غلط‌نودن آنچه می‌گوید مهم‌تر است! کودتای ۵۳، فیلمی با ساختار مستند و قایل‌تاریخ است اما این نظر من از نوع نگاه حرفی که دارد برای جوانانی که حافظه و اطلاعات تاریخی ضعیف دارند یا حتی ندارند، تازینگر است و از این منظر فیلمی تاریخی است که کاربرد امروزی دارد و به همین دلیل ارزشمند است.»

سینما حقیقت

نقد کمال تبریزی بر مستند «کودتای ۵۳»:

بی طرفی در مستند معنی ندارد

کمال تبریزی دربارهٔ «کودتای ۵۳» می‌گوید: «این مستند تلاش بیش از اندازه‌ای دارد که نگاه کاملاً بی‌طرف به وقایع داشته باشد، ولی تصور که دربارهٔ کودتای سال ۳۲ به‌ذهن متبادر می‌کند و جزیره‌فکر خالی دارد.»
مستند «کودتای ۵۳» ساخته‌تقی امیرانی دربارهٔ کودتای ۲۸ مرداد سال ۱۳۳۲ است که آشکاری‌های تازه‌ای را دربارهٔ بائیان این کودتای به تصویر می‌کشد. اینها بهانه‌نمایش این مستند در جشنواره حقیقت گفتم‌گویی با کمال تبریزی داشته و او نظرات متفاوتی نسبت به دیگر مستندکاران دارد.

کمال تبریزی در پاسخ به اینکه چه اتفاق‌ها و پرداختن به کدام شخصیت‌ها در مستند «کودتای ۵۳» معقول‌مانده می‌داند، بیان کرد: «به‌نظرم این فیلم علی‌رغم ساختار خوب و کتشی و جذباتی که دارد از روی عمد وارد موضوعات و رفتارهای سیاسی ولولن کودتا شده و تلاش بیش از اندازه‌ای دارد که نگاه کاملاً بی‌طرف به وقایع داشته‌باشد و حواسانه همین امر باعث شده بسیاری از حقایق و حوادث واقعی مربوط به برخی شخصیت‌ها از کل ماجرا حذف شود. با اطلاعات چندگان کاملی که من از این واقعه دارم تصور می‌کنم مهم‌ترین آنها آیت‌الله کاشانی و نقش حزب توده در این رخداد است. اسفند است و بدون قصد مقایسه باید بگویم که فاز اول سربال منوعه «سرمزین کهن» به شکل جذاب و نسبتاً کامل‌تری به این حادثه می‌پردازد و تحقیق و نگارش آقای علیرضا طالب‌زاده بسیار دقیق و موثکافانه است. تصویری که درمجموع از این مستند دربارهٔ این حادثه به ذهن متبادر می‌شود و حوزه بزرگ دادهٔ آیت‌الله کاشانی و نقش توده»

تبریزی که به‌عنوان یکی از دانشجوین خط‌ام‌ام(ره) در جریان سفارت آمریکا حضور داشته در پاسخ به اینکه چقدر روایت این جریان و ماجراهای دیگر فیلم را درست می‌داند و آیا راهی برای راستی‌آزمایی وجود دارد، گفت: «واقع‌ام این است که من هیچ‌گاه آدم سیاسی نبودم و علاقه‌ای هم نداشته و ندارم که فردی سیاسی باشم، اما دربارهٔ سیاست همیشه کنجکاو بوده‌م. هسستم. دستگاه‌های تسخیر سفارت آمریکا هم از این امر مستثنی نیست. آن زمان من دانشجوی دانشگاه پلی‌تکنیک بودم و فعالیت منعمام در گروه فیلم و عکس دانشگاه و نمایان و سپس بررسی و تحلیل برخی فیلم‌های سینمایی آن دوران بود و درست به همین دلیل، دانشجوین منعم به تسخیر سفارت از من و بعضی دیگر از هم‌کامران دعوت کردند که همراهشان باشیم و همه وقایع را بصورت مستند در قالب فیلم و عکس ثبت کنیم.»

او ادامه داد: «همان‌طور که می‌دانید تقریباً همه‌تاریال موجود در زمینه فیلم و عکس از این رخداد تاریخی توسط من و سایر هم‌کاران تهیه شده است، بنابراین به‌عنوان دانشجوی خط‌ام‌ام و طبیعتا تلخگلر سیاسی، اطلاعات لازم کافی ندارم که از این منظر پاسخ شما را بدهم، اما به‌عنوان یک فیلمساز مستند در هر فیلمی چه داستانی و چه مستند داستانی که به‌نظرم من این فیلم از نوع اخیر است را دوستی‌امی‌توانم. صحبت روایت بعد دربار نظریه و نقد اخشمی و چهارمین فیلمساز اوستی‌نادر. فروری‌های در همجایی‌هایم برای اینک اثبات فرقی‌ها به‌خصوص از عیب‌هایی آن فیلم نمی‌سازند بلکه فیلمساز واقعی کسی است که دیدگاه و نظریه اختصاصی خود را در مردوی بیان می‌کند که شما می‌توانید آن را قبول را بکنید! اما فیلمسازان جهان به کار خود ادامه خواهند داد، به همین دلیل وقتی فیلمی را می‌بینیم اهمیت اینکه چه می‌گوید و چگونه می‌گوید از درست و غلط‌نودن آنچه می‌گوید مهم‌تر است! کودتای ۵۳، فیلمی با ساختار مستند و قایل‌تاریخ است اما این نظر من از نوع نگاه حرفی که دارد برای جوانانی که حافظه و اطلاعات تاریخی ضعیف دارند یا حتی ندارند، تازینگر است و از این منظر فیلمی تاریخی است که کاربرد امروزی دارد و به همین دلیل ارزشمند است.»

دسترسی به اطلاعات محرمانه ممکن است؟

تبریزی در ادامه در پاسخ به اینکه آیا عنوان یک فیلمساز فکر می‌کند در ایران می‌توان گفت: فیلمی ساخت و دسترسی آزاد به اطلاعات آرزوشده و منتشرشده ممکن است، گفت: «این بستگی به موضوع گفتنی‌ها دارد. بسیاری موضوعات هستند که به‌راحتی می‌توان به منابع آن دسترسی داشت و حتی در حد تحقیق در آن از شما استقبال هم می‌شود، اما موضوعات حساس دیگری هم هستند که تا اطلاع ثانوی محرمانه محسوب شده و امکان دسترسی به آنها فراهم نیست. البته همه می‌دانیم که اطلاعات مربوط به این فیلم نیز سال‌ها ازبوسی سازمان اطلاعات آمریکا و انگلوس جرمانه و غیرقابل دسترس بوده و سازمانگان فیلم مثلاً اگر ۳۰ سال پیش قصد ساخت آن را داشتند امکان گرفتن اطلاعات فعلی هرگز برای آنها میسر نبود. بنابراین دسترسی آزاد به هر نوع اطلاعاتی فعلا در همه نقاط جهان دارای محدودیت‌هایی است که البته شمعاع آن در کشورهای مختلف متفاوت است.»

وی افزود: «در کشور ما تصور من این است که اتفاقا به‌دلیل ساختار ویژه اجتماعی، دسترسی به بسیاری از اطلاعات هرچند محرمانه با راحتی میسر است! و متأسفانه این می‌تواند هم خوب باشد و هم بد. کافی است نگاه به تروهایی موفقی که اخیرا در کشور رخ داده است داشته باشیم. البته یک نکته دیگر هم این است که در کشور ما علاوه‌بر اطلاعات محرمانه که می‌تواند قابل دسترسی باشد اطلاعات دیگری هم وجود دارد که تا اطلاع ثانوی به‌راحتی قابل طرح نیست، هرچند در دسترس همگان است! اما کارگردان سریال «سرمزین کهن» دربارهٔ اینکه آیا فیلم «کودتای ۵۳» یک فیلم مستقل با روایتی بی‌طرف و صرفاً تاریخی است، اظهار کرد: «پیش‌تر هم توضیح دادم؛ به‌واقع بی‌طرفی ازسوی فیلمساز به‌ویژه در کار مستند بی‌معنی است و خود بی‌طرفی هم می‌تواند نوعی طرفداری باشد. به این معنی که وقتی شما حرفی می‌زنید که اشاره به بخشی گزینش‌شده از وقایع و شخصیت‌های یک رویداد دارد می‌تواند نشانگر نوع نگاه و مواضع فیلمساز هم باشد، بنابراین بهتر است بگویم در عین بی‌طرفی ظاهری، در بطن هر فیلمی به‌واسطه نوع تدوین و گزینش‌هایی که نام‌ها دارد، به‌سنت‌وسببی اشاره می‌کند که در هر صورت نوع نگاه فیلمساز دربارهٔ این عقیده من است.»

جشنواره بین‌المللی فیلم مستند-سینما حقیقت-پس از حدود یک‌هفته سوم دی‌ماه به کار خود پایان داد. مستند «کودتای ۵۳» اگرچه در بخش رقابتی نبود و به‌عنوان یکی از فیلم‌های بخش ویژه حضور داشت اما به‌رغایت‌ترین فیلم جشنواره و حتی به‌صورت غیررسمی بهترین فیلم این دوره از سینما حقیقت محسوب می‌شود.